

Agnieszka Belcikowska-Bramowicz

I SCENARIUSZ LEKCJI- PLASTYKA- GIMNAZJUM (PROJEKT- MOKOTÓW)

Ubiór renesansowego błazna na podstawie mokotowskiej rzeźby w projektowaniu elementów współczesnego ubioru

Treści wprowadzające dla nauczyciela:

Pomnik Jana Matejki znajduje się na warszawskim Mokotowie, przy ul. Puławskiej w pobliżu ulicy Morskie Oko.

Projekt pomnika wykonał Marian Konieczny w 1989 roku. Rzeźba została odsłonięta w 1994 roku, a rok później uzupełniono ją o figurę błazna-Stańczyka, siedzącego u cokołu postumentu.

Współczesna rzeźba Mariana Koniecznego, przedstawiająca wielkiego malarza Jana Matejkę i jedną z jego najlepiej znanych malarskich wyobrażeń- najsłynniejszego błazna- Stańczyka, dała pretekst do poszukiwań modowych inspiracji w okresie renesansu. Jan Matejko przedstawił Stańczyka w innym celu niż w propozycji tego scenariusza lekcji. My spróbujemy znaleźć inspiracje do projektowania współczesnych elementów ubiorów w strojach błaznów z różnych dworów europejskich, w tym dla nas najbardziej znanego i przypomnianego przez Koniecznego- Stasia Gąski, zwanego Stańczykiem, błazna nadwornego Aleksandra Jagiellończyka, Zygmunta Starego i Zygmunta II Augusta.

W XV w. wytworzył się ubiór błaznów, którzy w czasie uczt mieli za zadanie rozweselanie swego pana i jego gości. Otrzymywali za swe usługi obok wynagrodzenia, także i odzież, która miała odrębny charakter niż ubiory noszone ówczesnie przez innych mężczyzn. Najbardziej charakterystyczną jej cechą był kaptur z oślimi uszami zakończonymi dzwoneczkami. Ubiór błazna składał się z kaftana- zazwyczaj dwubarwnego, czasem z asymetrycznymi rękawami, spodni i drewnianych patynek z kolcem-ostrogą. Strój był naszyty dużą ilością dzwoneczków. Często, choć nie zawsze, górna część ubioru błazna- kaftan- był podzielony na dwie barwy, z których jedna zwykle była żółta. Charakterystycznym atrybutem błaznów było krótkie berło, zakończone roześmianą maską, do którego kierowali swe żartobliwe przemowy.

Świat mody czerpie często inspiracje z przeszłości. Rysowanie, malowanie, rzeźbienie, szycie ubiorów z dawnych epok to nauka wnikliwej obserwacji ich proporcji i kroju, ale też bogate źródło inspiracji w tworzeniu nowych, współcześnie użytecznych wzorów.

Czas:

2 godziny lekcyjne

Temat:

Ubiór renesansowego błazna na podstawie mokotowskiej rzeźby w projektowaniu elementów współczesnego ubioru.

Zagadnienia programowe:

- *Przygotowanie do świadomej percepcji mody poprzez poszerzanie wiadomości z zakresu historii ubioru.
- *Uczestnictwo w kulturze poprzez kontakt z dziełami sztuki. Analiza stroju Stańczyka na podstawie rzeźby Mariana Koniecznego.
- *Posługiwanie się i doskonalenie różnych technik plastycznych.
- * Interpretowanie i inspirowanie się dziełami sztuki w własnej pracy twórczej.

Zagadnienia plastyczne:

kolaż, kompozycja, barwa, kontrast, faktura, kreska, plama barwna, synteza, projektowanie.

Cele operacyjne zajęć:**wiadomości:**

- * zapamiętanie historycznego ubioru błazna;
- * zrozumienie podstawowych funkcji odzieży:
  - użyteczność (wygoda noszenia, trwałość, łatwość konserwacji: tkaniny niegniotące i plamoodporne),
  - atrakcyjność (cechy ubiorów maskujących defekty ludzkiego ciała),
  - zdobienie, ale w zgodzie z użytecznością strojów.
- *zapoznanie się z pracą projektanta, która polega na eksperymentowaniu w zestawieniach różnych stylów, a także celowo przesuwanych granicach zasad i harmonii strojów (odważne zestawienia barw, powiększanie wybranych elementów stroju, celowe niewykańczanie ubrań etc.)

umiejętności:

- * stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych: uczeń umie wykorzystać zdobytą wiedzę w celu prawidłowego wykonania projektu (umiejętność wypowiedzenia się w technice kolażu);
- *stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych: uczeń potrafi znaleźć inspiracje w dziełach sztuki w tworzeniu rzeczy nowych;
  - uczeń potrafi zaprojektować oryginalny element stroju odpowiedniego na daną okoliczność. Strój powinien odpowiadać stylowi życia, zainteresowaniom, rodzajowi wykonywanej pracy, grupie wiekowej, a także okazji, na którą ma być założony;

Cele wychowawcze:

- uwrażliwienie estetyczne;
- umiejętność pracy w grupie;
- rozwijanie tolerancji dla ludzi ubierających się odmiennie.

Metody pracy:

pokaz multimedialny, pogadanka, dyskusja, burza mózgów, pokaz, ćwiczenia praktyczne.

Forma pracy:

praca grupowa uczniów.

Pomoce dydaktyczne:

prezentacja multimedialna dotycząca rzeźby Stańczyka i ubiorów nowożytnych błaznów, książki z zakresu historii ubioru, czasopisma z modą, projekty słynnych twórców.

Techniki plastyczne:

szkice rysunkowe, kolaż.

Materiały i narzędzia:

szkicownik- format A4 i A3, ołówek miękki, czarny cienkopis, kolorowe papiery, ścinki tkanin, gazety, koronki, wstążki, koraliki, guziki, filc, nożyczki, klej CR, igła i nici do szycia, mulina etc.

Przebieg 1. lekcji:

- *powitanie uczniów i przygotowanie do pracy;
- *pogadanka połączona z prezentacją multimedialną i pokazem opracowań dotyczących historii mody na temat:
  - rzeźby Stańczyka Mariana Koniecznego,
  - pokazanie źródeł ikonograficznych z wyobrażeniami strojów błaznów nowożytnych,
  - wygody noszenia ubiorów, ich trwałości, czynnikach ułatwiających ich konserwację: między innymi: nowe technologie wytwarzania tkanin niegniotących i plamoodpornych,
  - cechach ubiorów maskujących defekty ludzkiego ciała,
  - zdobienia, ale w zgodzie z użytecznością strojów.
  - pracy projektanta, która polega na eksperymentowaniu w zestawieniach różnych stylów, a także celowo przesuwanych granicach zasad i harmonii strojów (odważne zestawienia barw, powiększanie wybranych elementów stroju, celowe niewykańczanie ubrań etc.),
  - poruszenie problemu estetyki, kolorystyki, stylu osobistego.
- *dyskusja na temat: Co to jest styl osobisty? Jak za pomocą odpowiednio dobranego stroju możemy tuszować niedoskonałości naszego wyglądu?
- *przedstawienie i wyjaśnienie uczniom tematu zadania plastycznego. Zadanie polega na zaprojektowaniu (narysowaniu ołówkiem), następnie wykonaniu w technice kolażu przy użyciu najróżniejszych materiałów, elementu/elementów współczesnego ubioru inspirowanego ubiorem nowożytnych błaznów. Uczniowie powinni pamiętać o estetyce i oryginalności pomysłu.
- *podział uczniów na grupy 3,4 –osobowe.
- *burza mózgów- pomysły dotyczące zaprojektowania ubioru, bądź części stroju inspirowanego ubiorem nowożytnych błaznów.
- *rozpoczęcie pracy uczniów w grupach (szkice ołówkowe), w trakcie których nauczyciel może udzielać korekty dotyczącej zagadnień plastycznych, technicznych i z zakresu historii mody.

Przebieg 2. lekcji:

- *powitanie uczniów i przygotowanie do pracy;
- *krótkie przypomnienie z poprzedniej lekcji:
  - podstawowe wiadomości o stroju błazna,
  - funkcji odzieży i zadania plastycznego (kolaż przedstawiający nowoczesny ubiór bądź część ubioru inspirowanego elementami stroju błaznów nowożytnych);
- *praca uczniów w grupach (kolaż na podstawie wykonanych na poprzedniej lekcji szkiców ołówkowych), w trakcie którego nauczyciel może udzielać korekty dotyczącej zagadnień plastycznych, technicznych i z zakresu historii mody;
- *prezentacja prac uczniów przez poszczególne grupy;
- *wybór najciekawszych, oryginalnych prac;
- *ocena prac według kryteriów:

- oryginalność pomysłu
- dostosowanie projektu do konkretnej okazji (kolor, forma)
- estetyka wykonania;

*podsumowanie zajęć przez nauczyciela, podczas którego nauczyciel ponownie przypomina, wprowadzone przy realizacji zadania plastycznego, pojęcia i ich znaczenie dla człowieka;

*zakończenie zajęć, prace porządkowe i zasygnalizowanie tematu kolejnej lekcji; podanie materiałów potrzebnych na następne zajęcia.

Agnieszka Belcikowska-Bramowicz

II SCENARIUSZ LEKCJI- PLASTYKA- GIMNAZJUM (PROJEKT- MOKOTÓW)

Szkice architektoniczne- Dom Welecki- zajęcia w plenerze

Treści wprowadzające dla nauczyciela:

Dom Welecki znajduje się na warszawskim Mokotowie, przy ul. Chocimskiej 4. Został wybudowany w latach 1924-1928 ze składek składek filistrów Weleccji - jednej z korporacji akademickich z przeznaczeniem na kwatery dla tejże korporacji. Budynek zaprojektował Edmund Michalski w pracowni Franciszka Lilpopa.

Szkice architektoniczne Domu Weleckiego pozwolą na przeprowadzenie ćwiczenia perspektywy zbieżnej, za pomocą której uczniowie postarają się przedstawić rzeczywistość na płaskiej powierzchni tak, aby sprawiała wrażenie głębi.

Czas:

1 godzina lekcyjna

Temat:

Szkice architektoniczne sepią- Dom Welecki- zajęcia w plenerze

Zagadnienia programowe:

*Ćwiczenia praktyczne pozwalające doskonalić warsztat plastyczny.

*Uczestnictwo w kulturze poprzez kontakt z dziełami sztuki (szkice zabytkowego budynku).

Zagadnienia plastyczne:

rysunek sepią, szrafunek, walor,; perspektywa zbieżna; forma przestrzenna dzieła; linie horyzontalne- pionowe, linie wertykalne- poziome; zastosowane środki artystyczne: światłocien, faktura.

Cele operacyjne zajęć:

wiadomości:

-zapamiętanie użytej techniki rysunkowej (rysunek walorowy sepią) oraz rodzaju zastosowanej perspektywy (perspektywa zbieżna),

-uczeń potrafi wyznaczyć linie horyzontalne i wertykalne w kompozycji przedstawianej budowli.

umiejętności:

-uczeń rozwija wyobraźnię przestrzenną, niezbędną w procesie twórczym;

-uczeń potrafi obserwować i wykorzystać zdobytą wiedzę do przedstawienia budowli za pomocą perspektywy zbieżnej i rysunku walorowego sepią;

-uczeń potrafi przygotować swój warsztat i pracować w plenerze.

Cele wychowawcze:

- uwrażliwienie estetyczne;
- umiejętność pracy w plenerze.

Metody pracy:

pogadanka, ćwiczenia praktyczne w plenerze.

Forma pracy:

praca indywidualna

Pomoce dydaktyczne:

przykłady rysunków sepią z przedstawieniami perspektywy zbieżnej i elementów architektonicznych- ksera.

Techniki plastyczne:

szkice rysunkowe sepią

Materiały i narzędzia:

szkicownik- format A4, podkładka, sepią, gumka chlebowa, krzeselko do pracy w plenerze.

Przebieg lekcji:

- powitanie uczniów i wyjście na lekcje w plenerze (Dom Welecki, ul. Chocimska 4, warszawski Mokotów);
- pokazanie źródeł ikonograficznych z rysunkami sepią z przedstawieniami perspektywy zbieżnej i elementów architektonicznych- ksera.
- pogadanka dotycząca sposobów wyznaczenia linii horyzontu, punktu i linii zbiegu w przygotowaniu szkicu budynku oraz sposobów rysowania walorowego (między innymi szrafunku);
- przedstawienie i wyjaśnienie uczniom tematu zadania plastycznego. Zadanie polega na narysowaniu sepią za pomocą perspektywy zbieżnej Domu Weleckiego. Uczniowie powinni pamiętać o estetyce pracy i uważnej obserwacji.
- rozpoczęcie pracy uczniów, w trakcie której nauczyciel może udzielać korekty dotyczącej zagadnień plastycznych i technicznych.
- prezentacja prac uczniów;
- ocena prac;
- podsumowanie zajęć przez nauczyciela, podczas którego nauczyciel ponownie przypomina, wprowadzone przy realizacji zadania plastycznego, pojęcia i ich znaczenie;
- zakończenie zajęć, prace porządkowe w miejscu pleneru, zasygnalizowanie tematu kolejnej lekcji; podanie materiałów potrzebnych na następne zajęcia;
- powrót do szkoły.

